

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tárgy: Fényképek, videófelvetelek felhasználása lehívásra történő hozzáférhetővé tétellel

Ügyszám: SzJSzT – 28/22.

A megkereső által feltett kérdés:

- 1. Kérem nyilatkozzon, hogy a közösségi platform csoportban megtalálható, a szerzői jog jogosultjainak engedélye nélkül feltöltött videók és fényképfelvetelek vonatkozásában a sértettnek a szerzői jogai sérültek-e, jogsértés megállapítható-e azáltal, hogy a csoport tagjai nem a közösségi oldalon kínált megosztás funkció használatával osztják meg, hanem először letöltik a fényképeket és fájlokat saját eszközeikre majd azt követően a már letöltött videókat és fényképeket töltik fel/osztják meg a nyilvános csoportban!**
- 2. Kérem nyilatkozzon, hogy a sértettnek okozott vagyoni hátrány megállapítása során milyen szempontokat lehet figyelembe venni, mely tényezők, szempontok alapján határozható meg annak mértéke, amennyiben jogsértés valósul meg!**
- 3. A szakértő egyéb észrevétele**

TÉNYÁLLÁS

A Közösségi platform-on 2014 óta működtetnek magánszemélyek „nyilvános csoport neve” néven egy nyilvános csoportot. A csoport saját szabályzata szerint „1. személy és 2. személy üzleti tevékenységét és általuk nyilvánossá tett magánéletét kíséri figyelemmel és kommenteli.” A kommentekben és posztokban a kommentelők nem a közösségi oldalon kínált megosztás funkció használatával (azaz nem hiperlinkelés útján), hanem feltöltés útján tesznek közzé az interneten egyébként a jogosult által nyilvánosságra hozott fénykép- és videófelveteleket.

E magatartás miatt a feljelentők feljelentést tettek - többek között - a Btk. 385. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő, szerzői jogok megsértése vétség elkövetésének gyanúja miatt ismeretlen tettesek ellen. Ebben az ügyben nyomoz a Megkereső.

ELŐZETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

Az eljáró tanács a kapott iratokat és hivatkozásokat áttekintve megállapítja, hogy szakvéleményének kialakításához a rendelkezésre bocsájtott iratanyag elegendő. Az eljáró tanács a feltett kérdés és a benyújtott iratok alapján alakította ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást.¹

Tekintettel arra, hogy a Megkereső nem határozott meg konkrét fénykép- és videófelveteleket, amivel kapcsolatban a szakértői véleményt kéri, ezért az eljáró tanács a Megkereső által feltett kérdésekre általánosságban, a „nyilvános csoport neve” nevű Közösségi platform csoport tevékenységére tekintettel alakította ki szakvéleményét.

¹ A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdés.

AZ ELJÁRÓ TANÁCS SZAKVÉLEMÉNYE

Az eljáró tanács az alábbiak szerint válaszolja meg a kérdést:

- 1. Kérem nyilatkozzon, hogy a Közösségi platform csoportban megtalálható, a szerzői jog jogosultjainak engedélye nélkül feltöltött videók és fényképfelvételek vonatkozásában a sértettnek a szerzői jogai sérültek-e, jogsértés megállapítható-e azáltal, hogy a csoport tagjai nem a közösségi oldalon kínált megosztás funkció használatával osztják meg, hanem először letöltik a fényképeket és fájlokat saját eszközeikre majd azt követően a már letöltött videókat és fényképeket töltik fel/osztják meg a nyilvános csoportban!**

Az eljáró tanács abból indul ki, hogy a kérdéses fényképek és videófelvételek szerzői jogi védelem alatt állnak, mint fotóművészeti, illetve mint filmalkotások. Az eljáró tanács ugyanakkor megjegyzi, hogy annak a kérdésnek megítélése, hogy a felvételek szerzői jog által védettek-e, különösen a fényképfelvételek esetén, egyedi elbírálás alá esik.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: az Szjt.) 4. § (1) bek. szerint a szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző). A fotóművészeti alkotások esetén a szerző az, aki a felvételt készítette.

A filmalkotások esetében a film megalkotásában résztvevő szerzők általában megfilmesítési szerződés útján átruházzák a film előállítójára a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot [ld. Szjt. 66. § (1) bekezdés]. Az Szjt. 64. § (3) bekezdése értelmében a film előállítója az a természetes személy vagy jogi személy, aki, vagy amely saját nevében kezdeményezi és megszervezi a film megvalósítását, gondoskodva ennek anyagi és egyéb feltételeiről. A filmelőállítók az Szjt. alapján egyrészt az átruházott szerzői vagyoni jogok tekintetében, mint szerzői jogosultak, másrészt – függetlenül attól, hogy a létrehozott audiovizuális teljesítmény filmalkotás-e - mint szomszédos jogi jogosultak is védelmet élveznek.

Az Szjt. 16. § (1) bekezdése értelmében a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére.

A Megkereső által leírt tényállás szerint a felhasználók a felvételeket először letöltik saját gépükre. Ez a magatartás az Szjt. értelmében többszörözés. A felhasználók miután letöltötték a felvételeket, azokat feltöltik a Közösségi platform „nyilvános csoport neve” csoport felületére. Ez utóbbi magatartás az Szjt. értelmében nyilvánosságához közvetítésnek minősül.

Mindkét magatartás a fenti kizárólagos felhasználási jog egy-egy alelete.

Az Szjt. 18. § (1) bekezdése szerint „*[a] szerző kizárólagos joga, hogy a művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon. Többszörözés:*

a) a mű anyagi hordozón való - közvetlen vagy közvetett - rögzítése, bármilyen módon, akár véglegesen, akár időlegesen, valamint

b) egy vagy több másolat készítése a rögzítésről.”

Az Szjt. 18. § (2) bekezdése részletezi, hogy mit kell többek között egy mű többszörözésének tekinteni. „*A mű többszörözésének minősül különösen a nyomtatással megvalósuló mechanikai, filmes vagy mágneses rögzítés és másolatkészítés, a hang- vagy képfelvétel előállítás, a sugárzás vagy a vezeték útján a nyilvánosságához történő közvetítés céljára való rögzítés, a mű tárolása digitális formában elektronikus eszközön, valamint a számítógépes hálózaton átvitt művek anyagi formában való előállítása.”*

A fentiek alapján megállapítható, hogy a fénykép- és videófelvételekről való digitális másolatkészítés a mű többszörözésének minősül. Ha a felhasználói magatartás itt befejeződné, a többszörözési jog nem sérülne, mert a saját gépre történő letöltés önmagában az Szjt. 35.§ (1) bekezdése szerinti magáncélú másolás, azaz szabad felhasználás. A további minősítést az teszi szükségessé, hogy a letöltött felvétel további felhasználása is megvalósul.

A mű nyilvánosságához közvetítéséről, mint a szerző kizárólagos jogáról, az Szjt. 26. § (8) bekezdése rendelkezik. Kimondja, hogy a szerző nyilvánosságához közvetítési joga „*kiterjed különösen arra az esetre, amikor a művet vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy tesz a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.”*

Hasonlóan a szerzőkhöz, a filmelőállítókat is megilleti a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel joga [ld. Szjt. 26. § (8) bekezdés második mondat és 82. § (1) bekezdés a) és c) pontja], amelynek alapján csak az engedéllyel megvalósított felhasználás jogszerű. E megtartásokra nézve adott felhasználási engedély nem áll rendelkezésre az iratokban.

A fentieket összegezve az eljáró tanács megállapítja, hogy amennyiben a fénykép- és filmfelvételek felhasználása a jogosultak engedélye nélkül történt akként, hogy a felvételeket a felhasználó először elektronikus úton többszörözte majd azokat a nyilvánosságához közvetítette, a felhasználás (a lehívásra hozzáférhetővé tétel) szerzői engedély hiányában történt.

Az eljáró tanács a fentiekben túl megjegyzi, hogy a Btk.-ban szabályozott szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekményhez a Szjt. szolgálat háttérjogszabályként, azaz amennyiben az Szjt. alapján jogellenesnek minősülő magatartással vagyoni hátrányt okoznak, a magatartás bűncselekményt valósíthat meg. Ugyanakkor a Btk. 385. § (5) bekezdése kimondja, hogy nem valósítja meg az (1) bekezdés szerinti bűncselekményt, aki másnak vagy másoknak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát vagy jogait többszörözéssel vagy lehívásra történő hozzáférhetővé tétellel sérti meg, *feltéve*, hogy a cselekmény jövedelemszerzés célját közvetve sem szolgálja.

A Btk.-ban szereplő lehívásra történő hozzáférhetővé tétel a fent idézett nyilvánossághoz közvetítési jognak az az esete, amikor a művet úgy teszik a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

Amennyiben tehát a felhasználók általi engedély nélküli nyilvánossághoz közvetítés jövedelemszerzés célját közvetlenül sem szolgálja, - e körülményre a nyomozati anyagban nem találtunk utalást – erre az esetre a Btk. kivételt állapít meg.

2. Kérem nyilatkozzon, hogy a sértettnek okozott vagyoni hátrány megállapítása során milyen szempontokat lehet figyelembe venni, mely tényezők, szempontok alapján határozható meg annak mértéke, amennyiben jogsértés valósul meg!

A szerzőt vagy a szomszédos jogi jogosultat a szerzői jog által védett művek felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg. A díjazásnak - eltérő megállapodás hiányában - a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. [Szjt. 16. § (4) bek.].

Ez egyfelől azt jelenti, hogy a szerzői jogdíj mértékét a felek főszabály szerint szabadon határozzák meg, másfelől, hogy ennek a díjazásnak a felhasználó által elért bevétellel arányosnak kell lennie. Amennyiben nem állapítható meg, hogy a felhasználó bevételt ért volna el a felhasználással, „a díjazás tekintetében - analógiaként - irányadó lehet a HUNGART Vizualis Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület díjszabása (lásd SZJSZT 11/09., 04/11. ügyek). Hangsúlyozandó azonban, hogy a jogdíjközlemény ilyen körülmények között csak orientáló jellegű lehet, a díjazás megállapításakor tekintettel kell lenni minden körülményre (pl. a felhasznált fényképek jellege, a fényképek tárgya, a felhasználás módja).”² A fényképek felhasználásának időszakára irányadó jogdíjközlemény, annak a „Lehívásra (“on demand”) hozzáférhetővé tétel fejében fizetendő jogdíjak” fejezetében foglalt díjak lesznek alkalmazandók. A 2022-es díjszabás az alábbi linken érhető el: <http://www.hungart.org/wp-content/storage/2022/01/Dijszabas-Kulonos-rendelkezesek-2022.pdf>.

Filmalkotások esetében hasonlóképpen irányadó lehet a Filmjus-nak az adott felhasználási időszakra irányadó díjszabása. Ez a 2022-es évre az alábbi linken érhető el: https://mail.filmjus.hu/3_jogdijkozl/FJ_ondemand_22.pdf

3. Az eljáró tanács egyéb észrevételei

Az eljáró tanács erre irányuló kérdés hiányában nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a felhasznált fényképek és videók tekinthetőek-e szerzői művek, de utal a megelőző szakvélemények (ld. 2. lábjegyzet) ezzel kapcsolatos megállapításaira.

Budapest, 2022. december 16.

Dr. Győri Erzsébet
a tanács elnöke sk.

Dr. Lendvai Zsófia
a tanács előadó tagja sk.

Szamódy Zsolt Olaf
a tanács szavazó tagja sk.

² Ld. A Szerzői Jogi Szakértő Testület SzJSzT-24/13. sz. szakvéleményét.